

تبیین مفهوم سبب در دعاوی مسئولیت مدنی از منظر فقه امامیه و حقوق موضوعه ایران

سید محمد حسینی^۱، نرجس قادری^۲

^۱ استادیار گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی تهران جنوب، تهران، ایران

^۲ دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی آیت الله آملی، مازندران، ایران

چکیده

مسئولیت مدنی نهادی برای جبران خسارت و تسکین آلام زیان دیده است. نهادی کارا که هرچند عقل سلیم و منطق حقوقی وجود شرایط و مقتضیاتی را برای قوام و ثبوت آن لازم می‌داند، به نظر می‌رسد، که روشی که برخی حقوقدانان در رسیدن به این اقتضا لازم دانسته‌اند مانعی برای کارایی آن شده باشد، سدی در برابر تحقق عدالت و جریان روح حقوق در آن خواهد بود. رکن تقصیر که به‌عنوان یکی از ارکان ضروری این نهاد از طرف برخی حقوق دانان ذکر شده و ضرورت اثبات آن از طرف زیان‌دیده به‌عنوان شرطی از شرایط ضروری تحقق این سبب (مسئولیت مدنی) عنوان نموده است. که البته اثبات این امر و رکن مسأله‌ای است، که بعد از اثبات انتساب فعل مضر به فاعل ضرورت می‌یابد، با مطالعه‌ای در فقه، این مسأله به ذهن متبادر می‌شود، که با وجود قواعدی چون لاضرر و اتلاف و تسبیب که مثبت رابطه انتسابی است، بدون تأکید بر اثبات تقصیر و یا به‌عبارت بهتر موضوعیت قائل شدن بر آن، هرچند ممکن است، در برخی موارد در اثبات رکن انتساب مؤثر باشد، چه دلیل محکم و قانع‌کننده‌ای وجود دارد، که بعد از ثبوت حقی مشروع بر زیان‌دیده، در جبران خسارت مانعی به‌عنوان اثبات ضروری تقصیر را در راه احقاق حق وی قرار دهیم.

واژه‌های کلیدی: تقصیر، مسئولیت مدنی، زیان‌دیده، اتلاف.

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۴، شماره ۱/۲، بهار ۱۳۹۷، صفحات ۱۲۶-۱۲۱